

SLOVENSKI ČEBELAR

1941 - XIX.

XLIV 5-6

Vsebina:

Zgodovinska sprememba	75	Pogoji za medenje	82
† Rev. Franc Jager	75	Kotiček za radovedneže	85
O noseni	76	Društvene vesti	84
Uspehi in neuspehi mojega čebelarenja	77	Naše podružnice	85
Čtivo za začetnike	80	Drobir	86

Mali oglasi

Prodaj 12 praznih A. Z. panjev, malo rabljenih, na 10 satov in čebelarski voz na peresih zaradi selitve. Cena po dogovoru. Anton Fefer, Vrhnika, Stara cesta 47.

Zložljiv čebelnjak za 18 A. Z., dobro ohranjen, ugodno na prodaj. Cena po dogovoru. Informacije pri upravi lista Ljubljana, Tyrševa 21.

Prodaj lepo urejen čebelnjak s 45 panji A. Z. in eksportovci in vse pridelje. Naslov dobite v Društveni Čebelarni.

SEJNI ZAPISNIKI

7. seja ožjega odbora dne 28. marca 1941. Računovodstvo državnih železnic v Ljubljani nam je povrnilo nekaj preveč plačane tovarnine. Tega za bolezenske strokovnjake smo morali predložiti na kasnejši čas. Na znanje smo vzeli poročilo o obnem zboru Zveze čebelarskih podružnic v Kranju. Za knjižnico smo kupili redko Schirachovo čebelarsko knjigo. Nanovo smo uredili dnevnic predavateljem in nagrade opazovalnim postajam. Lipe na dvorišču bomo dali posekati. Prostor bomo porabili za vzgojo potaknjencev vrb.

8. seja ožjega odbora dne 18. aprila 1941. Določili smo nagrado vodji zavarovalnega sklada. Na Kraljevi Civilni Komisarijati v Ljubljani smo vložili prošnjo za zvišanje količine sladkorja od 5 na 10 kg na panj. Občni zbor smo morali glede na nastali položaj predložiti na nedoločen čas. Akcijo s semensko črno ajdo smo morali za leto opustiti. 3. številka Slovenskega Čebelarja bo izšla skupno s 6. številko v za-

četku junija. Z izterjevanjem dolga na sladkorju bomo počakali, da se razmere nekoliko ustalijo.

9. seja ožjega odbora dne 9. maja 1941. Kmetijski oddelek nam je poslal zlato kolajno, ki je bila priznana društvu na velesejski kmetijski razstavi leta 1939. v Ljubljani. Finančna direkcija v Ljubljani je na predlog Kraljevega Civilnega Komisarija zvišala količino sladkorja od 5 na 10 kg na panj živih čebel. Na najeti parceli blizu šole na Barju smo posadili 2566 potaknjencev raznih vrb in 267 potaknjencev bisernika. Na ozemlju, zasedenem po italijanski vojski, je ostalo 44 podružnic z okroglo 800 člani. 5. in 6. Slovenskega Čebelarja bomo natisnili skupno v obsegu ene tiskovne pole. Naklada naj znaša 4000. Društvo je v načelu proti združitvi strokovnih kmetijskih listov. Čebelar naj izhaja samostojno kot doslej, čeprav v skrajnem obsegu in znižani nakladi. Popravi naj se pročelje Janševega doma.

Vesti iz podružnic

Ljubljanska podružnica bo imela sejo dne 10. junija t. l. v običajnem lokalu.

Podružnica v Mozirju je imela občni zbor dne 19. januarja 1941. Udeležba je bila skromna. Predsednik je pozdravil vse navzoče in se spomnil preminulega zvestega člana in odbornika Hicelbergerja Martina ter podal poročilo o lanskem delovanju podružnice. Sledili sta poročila blagajnika in tajnika, iz katerih je bilo razvidno, da je imela podružnica 4 seje in priredila predavanja, katerega je imel g. župnik Henrik Peternel. Tema predavanja je bila: Plemenitba postaje; čebelne kužne bolezni. Že na obči zboru je dobil ožji odbor pooblastilo za ustanovitev plemenitne postaje. Z delom se je sicer začelo, dokončalo se ga pa še ni. Temu so krivi svetovni politični dogodki, kajti spričo teh ni imel nihče pravega veselja do dela. Nadalje so orožne vaje odtegnile od dela več funkcionarjev za daljšo dobo. Glavni vzrok pa je pač ta, da so vse naše prošnje za denarno pomoč naleteli na gluha ušesa. Prošnje so bile odpisane na biv. kralj, ban, upravo, kmetij, odbor in domačo občino. Tako stoji vprašanje plemenitne postaje še vedno odprto; vprašanje je, ali bo še kdaj aktualno.

Predsednik je predlagal, da naj se trem ubožnim članom plača članarina iz društvene blagajne, kar pa so člani soglasno odklonili.

Vse člane, ki reflektirajo na sladkor za krmljenje čebel spomladi ali jeseni, pozivamo, da ga naročijo takoj, oziroma vsaj do 1. avgusta, da se nam ne dogodi kaj sličnega kot minulo leto in bi morali krmiti čebele samo z obiljubami.

Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor.

Tajnik.



Glasiło Slovenskega čebelarskega društva v Ljubljani

Izhaja mesečno.

Številka 5-6

V Ljubljani 1. junija 1941-XIX.

Letnik XLIV

Zgodovinska sprememba

Na letošnji veliki petek so italijanske čete zasedle del slovenskega ozemlja. Vodstvo Kr. Komisariata je prevzel gospod Emilio Grazioli. S svojim ljubeznivim nastopom, z velikim razumevanjem in obzirnostjo je pokazal vrline velikega državnika in si zato pridobil veliko naklonjenost slovenskega ljudstva.

Dne 3. maja pa nas je vse presenetila posebna radostna novica. G. Civilni Komisar je sprejel zastopnike slovenskih gospodarskih in kulturnih ustanov ter jim prebral Kraljevski odlok. Po tem odloku se onemu delu slovenskega ozemlja, ki ga je zasedla italijanska vojska, podeljuje avtonomna ustava. Ustanavlja se Ljubljanska pokrajina pod vrhovno oblastjo Rima. Vrhovno oblast bo izvrševal Visoki Komisar, kateremu bo pomagal svet 14 zastopnikov slovenskega ljudstva. S tem modrim odlokom nam je Duce zagotovil narodni obstoj, za kar so predstavniki slovenskega naroda iz-

razili čustva vdanosti in hvaležnosti Kralju in Cesarju ter Duceju. Z zlatimi črkami bo zapisan v zgodovini 3. maj 1941 in hvaležnost Slovencev italijanskemu narodu ne bo izostala.

V okviru te avtonomne ustave bo lahko delovalo tudi Slovensko čebelarsko društvo. Naše stremljenje po vsestranskem čebelarskem napredku bo našlo na merodajnih mestih potrebno razumevanje, saj posveča fašistična Italija vsem kmetijskim panogam posebno skrb in jim nudi vsestransko podporo. Tudi italijansko čebelarstvo je v veliki meri deležno te pozornosti in se zato nemoteno in naglo razvija.

Z zaupanjem glejmo tedaj v bodočnost in posvetimo našemu čebelarstvu še večjo skrb kakor doslej. Skušajmo ga do podrobnosti izpopolniti in ga privedi na tako višino, da bo zavzemalo med kmet. panogami tisto častno mesto, ki mu po pravici gre.

P. Hugo Bren, O. F. M.

† Rev. Franc Jager

Dobili smo poročilo, da je v Alexandriji, v zvezni državi Louisiana, Severna Amerika, dne 30. januarja t. l. preminul Rev. Franc Jager. Ker je bil rajni nedvomno naš največji čebelar in najznamenitejši apidolog onstran „velike luže“, bo prav, če se ga tudi mi spomnimo, čeprav nismo imeli z njim nikakega neposrednega stika.

Rajni je zagledal luč sveta dne 2. aprila 1869. l. v železniški čuvajnici št. 365/a, med Borovnico in Logatcem, spadajočo pod vrhniško župnijo. Bil je namreč sin žel. čuvaja

Andreja in Katarine Jager roj. Primožič. Ljudsko šolo je obiskoval na Uncu in na Vrhniki, gimnazijo pa v Ljubljani do sedme (1880—86), ko jo je moral zapustiti. Neki profesor je imel za domače dijake kar cele litanije poniževalnih psov. A oni so bili takrat že preveč prebujeni, da bi kaj takega molče prenesli. Nekega dne, ko se je zopet toča vsula nad nje, so ga „šampfali“. S knjigami so ga začeli od vseh strani bombardirati in ako bi se ne bil umaknil iz razreda, bi se mu bilo še kaj hujšega pripetilo.

Profesor je bil takoj nato prestavljen iz Ljubljane na Moravsko. Voditelji študentske revolucije so bili pa deloma izključeni, deloma so dobili pa consilium abeundi, kar ni dosti manj pomenilo. Med slednjimi je bil tudi naš zavedni Franc Jager. Njegova mamica, ki bi bila rada videla gosпода, je sicer ravnatelja Šumana preprosila, da bi še lahko ostal v zavodu, toda zaradi slabega reda „v zadržanju“ bi bil moral plačati 20 gl. šolnine. Teh pa ni bilo kje vzeti. Pa se je ravno tisto leto mudil v domovini ameriški izseljenski misijonar Rev. J. Sonce, ki je nabiral pomočnike za to prostrano misijonsko polje. Priglasil se mu je tudi naš Jager in je bil z veseljem sprejet. In 6. februarja 1887. l. je odrinil z njim v prostrano Ameriko, na katere tla je stopil 1. aprila i. l. Nato je v St. Thomas Seminary v St. Pavlu, Minn. nadaljeval svoje študije in bil 17. dec. 1892. l. v duhovnika posvečen.

Njegova prva služba je bila v Red Wing, Minn. v nekem deškem zavodu, a čez štiri mesece je bil prestavljen za duhovnega pomočnika na mestno župnijo Marijinega Vnebovzvetja v Minneapolisu, Min., kjer je ostal do jeseni l. 1895., ko je postal samostojen župnik in misijonar v Marshall, Minn. Župnija oz. misijon je bil zelo razsežen, 70 milj je bilo do najbližjega duhovnega sosedu. Ker avtomobilov še ni bilo, se je Jager s kolesom vozil po svojih službenih potih. Tu je ostal pet let in med drugim postavil tri podružne cerkve.

Leta 1898. je postal mestni župnik pri sv. Elizabeti v Minneapolisu, Minn., kjer je ostal deset let. Kljub obilnemu delu v župniji, ki je bila še vsa v razvoju, je začel čebelariti, za kar je imel že od doma veselje. Toda tako mesto, kot je bil Minneapolis že takrat, ni ravno posebno primerno za kaj takega. Ljudem so bile njegove čebele v spotiko. Posebno ženske v okolišu so se jezile na strupene muhe. Na vse načine jih je tolažil, jih plahtal, da njegove čebele ne pikajo, naj se jih tedaj nikakor ne boje. Nisu mu verjele, morda ta ali ona na podlagi lastne skušnje ne. Tudi z medom, ki ga je v jeseni zastoj delil na vse strani, jih ni mogel potolažiti. Končno mu ni preostalo drugega, kot da se ali čebelam odpove, ali pa udobni mestni župniji. Toda med tem se je v svoje pridne čebelice že tako preko ušes zaljubil, da se je rajši župniji odpovedal kot njim. Zaprošil je za predmestno župnijo sv. Bonifacija in se l. 1908. tja preselil. Čeprav mu je ureditev

župnije vzela mnogo časa in truda — zidati je moral novo župnišče, novo župnijsko šolo, prenoviti cerkev — pa je vendar našel časa tudi za čebelice in sadjarstvo, v katerem je bil tudi veščak.

Cerkve je imela 20 ameriških oralov posesstva, ki je bilo deloma gozd, deloma divjina in močvara. Del gozda je posekal, da je dobil les za gradnjo, drugi del pa očistil. Močvare je osušil in spremenil v krasne sadovnjake ter vrt za zelenjavo in cvetlice. Poleg tega je dokupil še 20 oralov za umno čebelarjenje v velikem slogu. Navadno je imel nad 200 panjev. Tu je mnogo opazoval, preizkušal, teoretično proučeval čebele in se tako iz samouka povzpел do takega veščaka v čebelarstvu, da je obrnil nase pozornost strokovnjaških krogov. Ko je l. 1913. državno minnesotsko vseučilišče svojim učnim strokam dodalo še čebelarsko vedo, je njega naprosilo za profesorja. Sprejel je mesto iz ljubezni do predmeta, čeprav je vedel, da ne bo mogel dolgo biti župnik in profesor. In res je kmalu zopet stal pred izbiro: Ali eno ali drugo. Pa zopet so zmagale čebelice. Prosil je l. 1918. škofa, naj mu poveri malo, prav za prav samo sezonsko župnijo v Moundu, Minn., v okolišu Minneapolisa, kjer je čez leto mnogo letoviščarjev, čez zimo pa le nekaj malega ovčic. Tu je potem ves čas preko poletja pasel duše in čebele. Preko zime pa, ko mu župnija ni dajala dosti opravka, je hodil na vseučilišče predavat.

Kot profesor je moral ledino orati, v začetku vse sam tudi praktično urejati, ker še ni imel nikogar, ki bi mu mogel kaj prida pomagati. Toda polagoma si je poiskal in vzgojil vrsto pomočnikov. Sedaj je oddelek za čebeloslovje in čebelarstvo na minnesotskem vseučilišču strokovno in znanstveno tako vzorno urejen, kot zlepa ne v kaki drugi državi. To je nedvomno zaslugu našega Rev. Jagra. Tudi v agrikulturnem osrednjem oddelku v Washingtonu so vedeli ceniti te njegove zasluge. Njegova beseda je tam nekaj veljala. Celo v sosednji Kanadi je zaslovel kot strokovnjak v apidologiji. Zaprošila ga je za nekaj predavanj na svojem vseučilišču v Regini. Znan je bil tudi zaradi največje in najboljše zasebne čebelarske knjižnice.

Preko poletja je imel vedno dosti letoviščarjev, ki so se zanimali za njegove živallice. Rad jim je razkazoval in razlagal njihovo skrivnostno delovanje. Včasih jih je pa tudi malo potegnîl. Pravil jim je n. pr., da jih ima tako naučene, da ga na sam

žvižg ubogajo. In to jim je tudi dejansko dokazal. Ko je imel roj in se je ta vsedel, je svoje radovedne obiskovalce vprašal: V kateri izmed praznih panjev hočete, da ukažem čebelam naj gredo? Pokazali so mu ga. Odprl ga je in neopaženo dal vanj matico roja, ki jo je že prej ujel. Nato se je postavil v zapovedovalno pozo obrnjen proti roju, zažvižgal in mu zapovedal, naj gre v dotični panj. Niso se mogli načuditi, ko so videli, da so ga čebele res „ubogale“.

Osebnost mu je bila najljubša kranjska čebela. Spoznal jo je za najpridnejšo in najbolj snažno. Samo to mu ni bilo všeč na njej, da tako rada roji. Sicer pa v Minnesoti ni mogoče ohraniti čiste pasme. Matice se opraše navadno s trotom-tujcem in čebelni zarod potem ni več kranjski, prav tako kot tamkajšnji človeški rod ne. Tam so najbolj udomačene tropasaste italijanske čebele. Poskusil je tudi s kavkaškimi, a je prišel do zaključka, da jih zavljo tega ne gre priporočati, ker v panju vse tako zalopijo in prelepijo, da je težko dobiti lep snažen med v satju iz njih.

Pa bi ga utegnil iz povedanega kdo napačno soditi, češ da mu je bilo več „za muše kot za duše“. Napačno bi ga sodil. Bil je prav vesten in skrben dušni pastir. Če je uvidel, da bi utegnile zavoljo čebel duše trpeti, je preveliko župnijo rajši drugim prepustil.

Med svetovno vojno je prišel na balkansko fronto kot odposlanec ameriškega Rdečega križa. Vlada USA je tja poslala svojo deputacijo, da prouči položaj in ji stavi predloge za primerno pomoč. Za voditelja deputacije je bil izbran profesor Jager, ostale člane pa si je lahko sam izbral. Med njimi je bil tudi njegov brat Ivan, arhitekt po poklicu, ki mu je pri njegovih humanitarnih gradnjah pomagal. Da bi lahko z večjo avtoriteto nastopal, je bil Rev. Jager imenovan za majorja Rdečega križa.

Na solunski fronti je bil priča velike bede in trpljenja. Ko so vse dodobrega proučili — bilo je 1. 1917. — so se po treh mesecih vrnili v Ameriko.

Na podlagi poročil deputacije je glavni odbor Rdečega križa pooblastil Jagra, naj po svoji uvidevnosti nabavi tisto, kar se mu zdi najbolj potrebno, da se čim prej odpošlje na mesto. Nakupil je raznih potrebščin, živil, obleke, zdravil, poljskega orodja itd. v vrednosti poldruga milijona dolarjev. A kako to spraviti na mesto v tako daljavo, v vojnem času? Rev. Jagra, ki je vse te akcije sam vodil in hotel pomoč

osebno spremiti na določeno mesto, se je končno posrečilo, najeti francoski parnik „Rochambault“, namenjen v Marseilles. Preden je prišla pošiljatev v Marseilles, je bil Jager že tam, kjer so ga seveda čakale nove skrbi in težave. Blago je bilo iztovorjeno, dobiti je bilo treba novo ladjo za prevoz v Solun. Ko je tudi to dobil in sam osebno nadzoroval nalaganje, se je namenil v Rim in Italijo, potem pa preko Jadrana v Valono in dalje po suhem na solunsko fronto.

Kot ameriški major — kakšen, po tem v Evropi niso izpraševali — je bil vsepovsod s častjo sprejet in so mu nudili ugodnosti kot malokomu. V Bridisi se je vkrcal na italijansko bojno ladjo, namenjeno v Valono. Tri tedne potem je še nestrpno čakal na solunski fronti, da je pošiljatev dospela in je lahko začel s samaritanskim delom, za katerega je kasneje želel mnogo priznanja in odlikovanj.

Zaradi pomanjkanja katoliških vojnih duhovnikov je kasneje opravljal tudi posle kurata. Bil je priča prodora na solunski fronti in je štiri dni in štiri noči brez počitka sledil ambulanci, potem ga je pa zmanjkalo: nezavesten se je zgrudil. V gorski vasi Skočivir se je pozneje v zdravniški oskrbi zopet zavedel. Ko so ga zopet na noge spravili, je odrinil nazaj v Ameriko k svojim „dušam in mušam“, ki so nanj že težko čakale. Kar sem s tem hotel povedati je, da je bila Rev. Jagraova ljubezen do čebel sicer velika, vendar urejena. Kadar so višji in svetejši interesi zahtevali, jim jo je rad podredil.

Ko se je vrnil, je seveda spet začel čebelariti. V tem pogledu je pa imel staro kranjsko navado, da čez zimo svoje velike čebelje družine ni ohranil, ampak je vsako spomlad takorekoč znova začel s čebelami. Tako nekako okrog svečnice je začel misliti na tako zvane „nuklevce“, (prasilčke) roje, katere je naročal iz Louisiane, kjer začno čebele že takrat rojiti. Aprila jih je dobil, potem se je pa začelo. Letos, konec januarja se je sam odpravil v Louisiano po roje. V mestu Alexandria, kjer ga je ondotni škof povabil, naj se pri njem nastani, sta se pa srečala s smrtjo.

Prepeljali so ga domov v Mound, Minn., kjer so ga dne 3. febr. slovesno pokopali. Pontifikalno črno sv. mašo, ob asistenci slovenskih minnesotskih duhovnikov, je imel njegov bivši ministrant, sedanji duluski škof Msg. T. Welsh. Zadnje pretresljivo slovo mu je govoril rojak dr. Gruden. Absolucijo je podelil njegov domači nadškof

šentpavelski Msg. Murray. Samo v prezbitariji je prisostvovalo žalnim pogrebnim obredom 72 duhovnikov. V nabito polni cerkvi je bila med drugimi častnimi pogrebci celokupna apidološka fakulteta minesotskega vseučilišča. Svoj zadnji domek je po lastni želji našel na St. Mary's pokopališču v Minneapolis, Minn.

Časten mu spomin!

● nosemi

J. Kajfež — Nova sela.

V predlanski deveti in letošnji drugi številki SČ poziva g. urednik, naj bi čebelarji preskusili zdravilo Neotektin, kako učinkuje proti nosemi.

Čim sem čital ta poziv, že sem se domislil nekega znanca na Češkem — v sili je človek iznajdljiv — in mu pisal, naj mi pošlje steklenico Neotektina. Prišla je ravno takrat, ko sem zazimljal čebele. Vsakemu čsumljencu sem popršil satovje in dodal nekaj zdravila še sladkorni raztopnini za zimsko hrano. Spomladi sem dozdevnim bolnikom ponovno napršil satovje s sladkorno vodo in Neotektinom. Od tega časa dalje nisem mogel nikjer več opaziti znakov nosestavosti, dasi je to pot v mojem čebelnjaku 4 ali 5 let kruto gospodarila. Da, še več kot kruto gospodarila, kajti pobrala mi je dve tretjini panjev in me tako spravila skoraj ob čebele in veselje.

Žalibog ni bil to njen prvi obisk pri meni. Že kot novinec sem moral pred kakimi 30 leti okusiti vso grenkobo čebelarja, ki mu v čebelnjaku gospodarji ne le nosestavost, marveč tudi gniloba. Kakor pravijo strokovna glasila, je bila nosestavost v bivši Jugoslaviji najprej pri meni ugotovljena. Takrat sem se je iznebil že v nekaj letih, le gniloba se je dalj časa v presledkih ponavljala, toda le v posameznih primerih, tako da je včasih kako leto preskočila in se zopet povrnila. To je trajalo nekako do konca svetovne vojne. Da bi bil križev pot popoln, mi je tri ali štiri leta nato neka hudobna roka zažgala nanovo zgrajen, res lep, moderen čebeljak s 160 družinami. Rešili so le nekaj orodja. Škode sem imel nad 50.000 dinarjev. Požigalec se je zmotil, ni mi vzel veselja do čebel.

Bolj kot to vas utegne zanimati, kako sem zdravil svoje čebele in odganjal to grdo morilko. Kar sem kje čital in menil, da bi bilo lahko tudi koristno, sem storil. Nisem se zbal ne dela ne stroškov, da si nabavim sleherno zahoteno sredstvo. Sled-

njič sem prišel do zaključka, osobito še po dobri letini 1938, da je dobra paša najboljše zdravilo za nosestavost. Ker pa na obilnost paše nimamo vpliva, sem posegel po nadomestku paše, t. j. krmljenju; uspeh je bil kmalu viden. Torej ne zdravilo v krmi, temveč krmilo samo je zdravilni činitelj.

O nosestavosti pišejo, da je po značaju dvojna: huda in pohlevna. Moje mnenje se obrača k drugi skupini poznavalcev bolezni, ki pravijo, da so nekatere družine manj odporne, druge bolj. Hudo obolelih družin nisem zdravil nikoli, temveč jih takoj uničil. Kdor ne dela tako, se bo kesal. Zdraviti se izplača le take družine, ki so šele v začetnem stanju bolezni, n. pr., če čebele pozimi čezmerno šumijo in odletavajo iz panja navzlic mrazu — že pri 0°C so to delale pri meni — imajo spomladi lahko grižo ter je ob čebelnih dneh nekaj čebel skakalk ali plesalk po tleh pred čebelnjakom.

Posebno važna je tudi lega čebelnjaka, kar sem ugotovil sam, čim sem prestavil čebeljak s osoja in prepilja v zatišje. Obrnil sem ga proti jugu, da čebele lahko izletavajo tudi ob manj ugodnem vremenu pozimi. Vem, da se tu ne strinjam z marsikaterim tovarišem, toda to je edino pravilno za enake primere. Če izletavajo čebele, ne da bi se tudi vračale, so to le bolnice, ki se jih želimo iznebiti.

Ako naj povem na kratko kaj iz svojih opazovanj, lahko rečem tole: zavezniki nosematozo so vlaga, prepil, gozdni in strjen med pozimi, griža, druge bolezni, slabiči in pomanjkanje. Nasprotniki nosematozo: dobra paša, dobra zimsko hrana, zdrav in odporen rod, čebeljak v zatišju in na soncu.

S čim sem prav za prav zatrl nosematozo, ne morem povedati, rad pa verjamem, da so kisline hud sovražnik noseme. Svoječasno sem se na moč bal, devati v sladkorno raztopino n. pr. vinsko ali citronovo kislino, ker sem često čital, da je zelo škodljiva. Toda to ni res, nasprotno; dasi je v Neotektinu ocatna kislina, ki jo farmacevti štejejo med ostre kisline, so čebele ob njenem dodatku k zimski hrani prezimile povsem dobro.

Čital sem še o drugih zdravilih za nosematozo, n. pr. koloidno žveplo in acetilna sahara. Kako jih danes dobiti? In če bi se mi to posrečilo, ali ne bi bila medtem bolezen že v polnem razmahu? „Takoj je mož,“ pravi pregovor, kar je pri zdravljenju bolezni še posebno na mestu.

Nagovarjal sem namreč lekarnarje in kemike, da bi napravili tako zdravilo doma, pa zastonj. Morda se bo med nami čebelarji našel kdo, ki bo sestavil kako „acetilsaharozo“ ali kako drugo slično zdravilo in ga dal na razpolago zaradi poizkušnje. Škoda, da nisem kemik!

Boj z nosemavostjo se mi je zdel v začetku brezuspešen in neploden. Toda čimdalje se bavim z njo, tem več imam upanja. Kako tudi ne, saj sem prav za prav že dvakrat „zmagal“.

Nosemavost je nesporno izredno nevarna bolezen. Ni pa njena ost taka, da bi se je ne dalo odrobiti. Nosemavosti je treba stopiti odločno na pot, polovičarstvo ni na mestu. Predvsem je treba poznati prve znake bolezni in se često pomuditi pred čebelnjakom ob točnem opazovanju posameznih panjev. Dalje moramo poznati njeno slabo stran — njena ranljiva mesta, kako se ji pride do živega. Potem šele se smemo nadejati, da jo spravimo iz čebelnjaka.

Znano nam je, da troši nosemavosti niso bog ve kaj odporni proti toploti. Američani pravijo, da poginejo v 10 minutah pri 56° C, dr. Borchert pa navaja, da niso poginili v 21 urah pri 38° C, pač pa v 28 urah. Iz tega bi se dalo še marsikaj sklepati in marsikaj doseči v konstrukciji praktičnih in cenениh naprav za zatiranje nosemavosti in razkuževanja sumljivega in okuženega orodja, panjev in še posebno satovja. Ni namreč malenkost pretapljati satovje vsaki dve leti, kakor to predpisuje sedanja praksa.

Menim, da nosematozo mnogo premalo zasledujemo in preganjamo. Marsikateri naš član nima pojma, da ima okužen čebelnjak. Malo se mi čebele včasih „frišajo“ pozimi ali spomladi, mi je pravil tovariš, ki sem ga opozoril na nosemavost.

Tako ne sme iti dalje, treba je malo več luči v ta temni kot čebelarstva.**

Opombe uredništva.

* Pri nas so nekateri kraji, kjer je premalo sonca, zlasti pozimi in spomladi. Tam je brez dvoma bolj pravilno, če je čebelnjak obrnjen proti jugu.

** Pri zatiranju bolezni mora sodelovati vse. Čebelarstva organizacija daje pobudo, posamezni čebelarji pa morajo podpirati stremljenje strokovnjakov s tem, da vsak v svojem čebelnjaku stori vse, kar more, da ostanejo čebele zdrave oziroma da ozdravijo. SČD je že mnogo storilo za zdravje čebel. Organiziralo je tečaje za bolezenske strokovnjake, priredilo mnogo predavanj o čebeljih boleznih, potrošilo mnogo tisočev dinarjev za zatiranje kuge čebelje zalege, založilo brošuro „Čebelje bolezni“ od prof. Verbiča in Jugovo knjigo „Praktični čebelar“,

kjer dobi ukaželjni čebelar vsa navodila, ki so mu potrebna v borbi z boleznimi.

Res pa je, da čebelarji pri zatiranju bolezni mnogo premalo sodelujejo. Dokler ne bo v nas vseh trdna zavest, da je zdravje čebel prvi pogoj za uspešno čebelarjenje in da moramo vsi pomagati pri zatiranju bolezni, vsak v svojem okolišu, bodo naši uspehi le krajevnega značaja, ne pa splošnega.

Nosemavost je pri nas marsikje že endemična in mnogo bolj nevarna kot kuga čebelje zalege. Zato naj se nihče ne čudi, če toliko pišemo in govorimo o tej nadlogi. Nekaterim to že preseda, pa jim bo še bolj, ker smo šele v začetku boja s to zahrbtno boleznijo.

Kupujte

čebelarske potrebščine

u Društveni čebelarni! •

Uspehi in neuspehi mojega čebelarjenja

Alojzij Lipičar — Dol pri Kalu nad Kanalom

Od starih ljudi sem slišal, da vsi ljudje vse vedo in znajo. To sicer ni res, ker vsega tudi vsi ne bodo vedeli nikdar, res pa je, da več ljudi več ve, kakor en sam. To velja tudi za čebelarsko vedo.

Skoro vsak čebelar kaj izumi, ugane in zapopade, česar drugi ne morejo. Neredkokrat celo preprost čebelar kaj dožene, česar niti učenemu ne pride na misel. Škoda le, da večina teh praktičnih reči, od preprostih čebelarjev usvojenih, ne pride v javnost, da bi se tudi drugi z njimi okoristili. Posebno začetnikom in preprostim čebelarjem bi takšne praktične reči zelo prav prišle. Tem sem torej napisal s svojo okorno kmetsko roko in še bolj okornimi mislimi svoje malenkostne čebelarske izkušnje ter uspehe in neuspehe svojega 22 letnega čebelarjenja.

Kratka zgodovina. Čebelariti sem začel spomladi leta 1918., ko je moj brat dobil roj čebel, ki je izrožil iz dupla nekega drevesa, katero je stalo ravno med strelskimi jarki na avstrijsko-italijanski fronti, ki se je vila preko naših polj, med avgustom in novembrom leta 1917. Vkljub temu, da so bili predniki tega roja deležni grozot vojnega hruma, so si ohranili dobre živce, sodeč po tem, da so se mi te najdenke prav dobro razvijale.

Že prihodnje leto se mi je namnožilo število družin na 7. Najdenec je dal tri roje, njegov prvec v istem letu tudi tri. Vsadil

sem jih kar v zaboje od streliva, ki sem v njih potem čebelaril do leta 1922. in deloma do 1923., ko sem v dveh zaporednih zimah izdelal 14 A.Ž. panjev, za katere mi je preč. g. Trdan v Avčah dal potrebne načrte in v katerih sem začel po njegovih blagohotnih navodilih prvi v naši občini čebelariti.

Pašne razmere. Spomladi dobijo pri nas čebele prve kapljice medu na spomladnem žafranu, za tem sledi glog, glavna spomladna paša je na sadnem drevju, katerega pa v naši kalski duhovnji ni veliko in še to pašo največkrat vsaj deloma pokvari dež. Družine so godne za prestavljanje okrog 20. maja. Poletna paša je še dokaj ugodna, ker je veliko zanemarjenih travnikov, na katerih raste precej travniške kadulje. Travniška paša je pri nas glavna, ker lipe je sicer precej, a jo klestijo za krmo, da pride za čebele le malo v poštev. Kostanja in smrekovega gozda tudi ni. Jesenska paša je tudi pičla. Ajde sejejo malo zavoljo vetrovne in visoke lege (690 n. m), in še ko ta cvete, je navadno deževno vreme. Pridelek medu je povprečno 10 kg na panj, ako družine dobro oskrbuješ. Na pridelek medu gotovo ugodno vpliva dejstvo, da je v naši občini malo čebel. Kalska občina, ki šteje duhovnije Kal, Levpo in Lam, in obsega 3600 ha zemlje, od tega okrog 1000 ha gozda, ki ne pride v poštev za čebelno pašo, je štela lani samo 20 čebelarjev s 145 panjovi, od teh 110 s premičnim satjem, največ A.Ž. panjev, le nekoliko jih je nemške mere. Kalska duhovnja, ki je od vseh treh največja, ima le šest čebelarjev z dvainštiridesetimi panjovi, in sicer 27 A.Ž. in 15 kranjčev.

Naseljevanje A. Ž. panjev. Panje sem naseljeval po splošno znanem načinu, z roji, na cele satnice, prvice v medišča, drugce v plodišča. Pred ajdovo pašo sem prvcem odstranil matice in združil z drugci v plodišču. Ker je bilo leto 1922. izredno medeno, sem dobil iz nekega tisto leto naseljenega A. Ž. panja razen zimske zaloge še 18 kg medu. Prav bodrilen uspeh za začetnika z A.Ž. panjovi!

Dražilno pitanje. Po dvajsetletnem čebelarjenju sem si domišljjal, da sem prestopil prvi razred čebelarskega šolskega leta, ter da lahko poskusim z dražilnim pitanjem, ki ga začetnikom odsvetujejo. Da ne bi vznemirjal čebel in ohlajal panjev z odpiranjem, sem to pitanje izvršil tako, da sem se odpiranju vratic popolnoma izognil. Kako sem to izvršil, ne bom popisoval, ker s pitanjem nisem bil zadovoljen. Pripomnim

naj le, da sem na isti način kakor sem pital, tem panjem ob slabem vremenu dodajal tudi vode. Pital sem po navodilih za začetnike v S. Č. v lanskem letniku, in sicer 12 panjev, 2 panja, ki sta bila manj kot srednje močna, sem pa pustil za ugotovitev razlike. Tema dvema družinama sem zožil plodišče na sedem satov. Razlika je bila takale: En panj, že pred pitanjem najmočnejši, je za malenkost presegal v količini nabranega medu nepitana panja, stirje so ju dosegli, drugi pa niti tega ne. Zaradi tega neuspeha z dražilnim pitanjem nisem bil dosti presenečen, ker že prej nisem imel dosti upanja. Jaz stojim vedno na stališču, da pri vsaki stvari. čina bolj naravna in čim manj prisiljena je, tem bolje. Jaz si neuspeh s pitanjem razlagam takole. Ker je bilo med pitanjem od 15. aprila dalje veliko dežja, niso mogle čebele dobiti obnožine, in ker je bilo tudi mrzlo vreme, niso mogle množiti zalege tudi zavoljo pomanjkanja toplote. Za gojenje zalege potrebuje panj med, obnožino., vodo in toploto, katere je pa odvisna od zunanjega vremena in od moči družine. Čebele lahko gojijo le toliko zalege, kolikor imajo za to razpoložljivih snovi in sredstev (zakon o minimumu!). V primeru pa, da so matice pod vplivom pitanja vseeno več zalegale, so morale čebele to zalego zavoljo pomanjkanja obnožine in toplote bolj površno negovati in greti, ter so bile čebele, izležene iz te zalege, malo ali nič vredne. Koliko vpliva toplota na razvoj zalege, sem bral v 2. letošnji številki „L' Apicultore d'Italia“, in sicer o poizkusih ruskega znanstvenika Mihajlova. Imenovani učenjak je dal v dve umetno ogrevani valilnici enako staro čebelno zalego; v eni valilnici je bilo 30° C gorkote, v drugi 35° C. V prvi valilnici so se čebele izlegle tri dni pozneje kakor v drugi in ko so te čebele, izležene pri nižji toploti, preiskovali, so dognali, da imajo znatno krajši jezik in tudi manjša krila kakor čebele, izležene pri višji toploti.

* Po mojem prepričanju morejo čebele napredovati le skladno z navedenimi dejstvi, kar se tudi vedno godi, da le imajo dobro matico. Ako jim narava ni naklonjena, bo naš trud zastonj. Kdor bi hotel čebelam vse potrebno nuditi, bi moral imeti časa, da ga lahko prede, v denarnici pa mu pajek ne sme prestiti, kakor nam, ki te golazni ne moremo iz nje pregnati. Za nas malé in uboge čebelarje je najboljšo dražilno pitanje, če pustimo v jeseni družinam zadosti dobrega medu. Spomladi bodo čebele same najbolje vedele, kdaj in koliko matico pitati. Pri

vsakem opraviu v panju, posebno pa pri odjemanju medu, uporabljamo bolj razum kakor prste, ki so ravno pri tem opraviu tako radi predolgi. Ne bodimo podobni roparju, ki hoče pri vsaki bajti nagrabiti tisočake.

Zavedajmo se, da čebele ne nabirajo medu za nas, nego zase in svoje potomstvo, le kar imajo resnično odveč, jim lahko vzamemo. To upoštevajoč bo več zaleгло kakor vse špekulacije.

Omejevanje zalege. Nekateri čebelarji omejevanje zalege v določenih okoliščinah svetujejo, drugi odsvetujejo. V Jugovi knjigi nič ni pisanja o omejevanju zalege, kakor tudi ne o dražilnem pitanju, kar dokazuje, da pisatelj knjige ni spoznal te opravili za praktični in dobičkonosni. Da bi bil tudi v tej zadevi bolj na jasnem, sem sklenil to sam poizkusiti, ker izkušnja je najvišja šola in tudi najbolj prepričevalna.

Lani sem omejil zalego trem panjem na štiri sate, in sicer s pregradno desko s koščkom matične mreže. Učinek omejitve je bil takle. Ker je matici primanjkovalo prostora za zaleganje, so čebele izpraznile ves med in obnožino iz onih štirih satov, da jih je matica zaleгла. Zavaljo tesnejšega prostora, so vedno nastavlјale matičnike. Med so nanašale v medišče, večinoma v oni del nad zalego.

Medu nisem ugotovil več kakor v drugih panjih. Torej tudi s tem opraviu ni bilo uspeha. Jaz bi pustil, da matice neovirano zalegajo. Moje skromno mnenje je, da je tisti med, katerega použijejo čebele, izležene po glavni paši v dobi svojega razvoja in tudi potem, le navidezna izguba. Ako je kaj jesenske paše, nam takrat prav pridejo, če pa te ni, ali niso bolj sposobne za prezimovanje, ker niso izrabile svojih moči? Te čebele nam prihodnjo pomlad posebno koristijo.

Moja sodba o A. Ž. panju. Takoj v začetku moram reči, da si je g. Žnideršič v zgodovini napredka našega čebelarstva z uvedbo A. Ž. panja zapisal svoje ime z zlatimi črkami.

Ta panj je v primeri s kranjičem glede donosa medu čudežen. Panjev drugih sestavov nisem preizkušal. Stric mojega pok. očeta je pred vojno tudi čebelaril z nekaj kranjiči. Prenašal jih je spomladi na pašo na resju celo v štiri ure oddaljeno Tribušo. Ako je v jeseni pri podiranju stlačil iz

satja kako skledo medu, ki je držala za štiri osebe močnika, se je že pobahal z njim. Enako se je godilo meni, dokler sem čebelaril v kranjičih. Jaz svoje A. Ž. panje ne prevažam na pašo, kljub temu pridelam, kakor že omenjeno, povprečno po 10 kg na panj. Lanska čebelarska letina je bila izredno slaba. Spomladi je deževalo, da je bilo obupno za čebele in čebelarja. Predstavlјal sem šele 26. maja. Srednje-dobra paša je pričela 10. junija ter je trajala do 3. julija; nekoliko paše je bilo potem še do 17. julija. Potem ni bilo skoro nikake bere, ker je nastopila suša. Jesensko pašo, kolikor jo je bilo, je zopet dež pokvaril. Kljub vsemu temu sem dobil, razen zimske zaloge, po 7 kg na panj. (Leta 1929. sem dobil 19 kg na panj). Dasi sem svoje panje izdelal pred osemnajstimi leti, brez izboljšav in celo brez prednje dvojne stene, mi še danes dobro rabijo. Do sedaj so mi družine v njih vedno dobro prezimile. Tudi boleznj še misem opazil nikake v teh panjih. A. Ž. panj je za opravljanje jako pripraven, ako je pravilno izdelan. Kako pa je že zaradi navidezne malenkosti ta panj znatno bolj neroden, še tole omenim. Pred leti me je čebelar začetnik naprosil, naj mu pri njegovih panjih nekaj opraviu. Ker so njegovi panjovi imeli na koncu ošiljena razstojišča iz pločevine, so se satniki pri vlaganju vedno nabadali. Najtežje pa je bilo vtikanje okenca, ker so bili nekateri satniki nekoliko izvineni. Razen tega so bila razstojišča tako razmaknjena, da so puščala samo 10 mm široke ulice, kar je premikanje satov oteževalo. Uvidel sem, da laže kot enega njegovih panjev opraviu dva svoja, ki imajo razstojišča iz poljeklene žice, med katere satniki vedno lepo zdrknejo, ker so razstojišča tako razmaknjena, da puščajo po 14 mm široke ulice,* tudi premikanje satov znatno olajšuje. Nekaj je pa gotovo tudi na tem, da vsak čebelar najlaže opravlja svoje panje, ker jih je vajeu.

Marsikateri mlad čebelar začetnik, ki sanja o pridelku 50 kg medu in še več na panj, mi bo mogoče očital, da se ni vredno hvaliti z bornimi 10 kg medu od družine. Tudi jaz, ko sem začel z A. Ž. panji, sem si domišlјal o še večjem pridelku — o ti neizkušena mladost, kako lepe sanje sanjaš! — ko pa sem pozneje marsikaj poizkusil pri poljedelstvu, živinoreji in sadjarstvu, kar

* Če so letve za satnike 25 mm široke, ne smejo biti ulice širše kakor 10 mm. Ur.

pišejo, da je racionalno, in sem te uspehe primerjal z uspehom pri čebelarstvu z A. Ž. panji in racionalnim čebelarjenjem v njih, se temu uspehu proti prej navedenim vedno čudim.

Pripomba uredništva. Urednik je bil spisa zelo vesel. Poleg lepe slovenščine je tudi v čebelarstem pogledu zanimiv in tem več vreden, ker ga je spisal kmečki človek, kar mu daje še posebno vrednost. Naj bi bil v izpodbudo tudi drugim čebelarjem z dežele, ki bi znali kaj podobnega napisati.

ČTIVO ZA ZAČETNIKE

Maj in Junij

Fr. L.

Izredne razmere, ki so nastopile v zadnjem času pri nas, bodo vplivale tudi na razvoj čebelarstva. Mnogo čebelarjev je moralo zapustiti domove za krajši ali daljši čas, prepuščajoč svojo žival negotovi usodi. Marsikak panj bo prav v tem kritičnem času, ko ni še prave paše, opešal in zaspal. Čebelarji, ki so ostali doma, so dolžni, da poskrbe za osirotele čebelne družine sosedov in jim pomagajo. Kako bo vsak čebelar vesel, če bo našel ob vrnitvi panje v redu in morda v teh časih ohranil vsaj žival, če nam ne nakloni sv. Ambrož v tem letu še kake posebne milosti.

Hladni april je tudi letos zadrževal rastlinstvo v razvoju. Do srede meseca v večini krajev ni bilo še nič prida donosa. Resje, ki je včasih v tem mesecu prav dobro medilo, je zaradi hladnega ozračja odpovedalo. Zato se bodo roji gotovo zakasnili in tudi prestavljanje v panjih s premičnim satjem bomo vršili nekoliko pozneje.

Točno določiti čas prestavljanja, je težko, ker je odvisno od pašnih razmer in razvoja panjev. Na splošno se v našem hladnem planinskem podnebju godi to v začetku meseca maja, pa tudi pozneje, oziraje se na pašne in vremenske razmere.

Prestavljanje je zelo važno opravilo in mora zlasti začetnik, ki še nima dovolj izkušenj, zelo paziti, da ne bo tu v nepravem času in nerodno posegal v razvoj čebel. Na vsak način pa naj se novinec prej o tem delu še posvetuje z dobro izvedenimi starejšimi čebelarji v sosesčini in dela po njih navodilih, kajti za vsak kraj in vsake razmere ne morejo dati točnih navodil tudi najboljše čebelarske knjige ali članki. V teh dobiš le splošna navodila, ki jih moraš prilagoditi svojim razmeram.

Znaki in pogoji za prestavljanje so sledeči: Plodišče je z živaljo močno zasedeno in sicer vsi sati, tudi zadnje letvice satnikov. Dno panja naj bo vsaj delno zasedeno in kaki dve tretjini satov zaleženih. To-

plotne razmere morajo biti ustaljene, tako da ni več pričakovati večjega mraza in zlasti ne hladnih noči. Ta prelom se izvrši pri nas navadno šele sredi maja, ko minejo nevarni „trijaci“. To je pa tudi nekak pravi čas, kajti v večini naših krajev je glavna spomladanska paša meseca junija, bodisi na različnih travniških cveticah, deteljah, pravem kostanju in raznem grmovju.

V splošnem lahko rečemo, da naj predstavljamo vsaj 14 dni pred glavno pašo. V tem času se bo namreč izvalila zalega v medišču in čebele dobe s tem prostor za odlaganje odvišnega medu. In ravno v te pravkar izpraznjene celice ga prav rade nanašajo.

Napačno je prestavljati prekmalu, ko panj še ni toliko živalen, da bi lepo zasedal prostor v vališču in medišču. Posebno je to nevarno, če je še hladno vreme, ker čebele ne morejo skrbeti za zadostno ogrevanje panja. Tudi prepozno prestavljanje je pogrešno. Ko ima družina že matično zalego, ali namen rojiti, ji bomo to s prestavljanjem težko zabranili. Če smo tudi pri prestavljanju izrezali vse zaležene matičnike, s tem nismo še zatrli nagona za rojenje. V nekaj dneh po prestavljanju bomo skoro gotovo našli nove matičnike in mesarjenje matične zalege se začne iznova. Lahko pa se zgodi, da kak matičnik pregledamo in lepega dne završi nad čebelnjakom roj, ki se je zaradi oviranja pri prestavljanju samo nekoliko zakasnil. S tem smo seveda tudi prestavljali zaman, ker od izrojenca ne moremo pričakovati, da bi nam v medišče kaj prida nanesel.

Običajno prestavljamo na tale način: Ko je družina godna za to in je do glavne paše vsaj kakih 14 dni, odstranimo en dan prej odejo ter namestimo istočasno v panj matično mrežo, če ni že vdelana v njem. Paziti moramo, da ni ob strani matične mreže kaka odprtina, skozi katero bi se lahko splazila matica v medišče. Tudi ločilne desčice odstranimo 1 dan prej, a biti mora že toliko gorko, da se panj preveč ne shladi.

Slamnice zadaj v panju pa moramo le še pustiti.

Prestavljanje izvršimo v gorkem vremenu, najbolje okrog 9. ure zjutraj, ko je večina čebel na paši. Nekateri družino prej malo pokade, a v svoji praksi sem se prepričal, da je nalahno škropljenje z mlačno vodo boljše. Tudi roke omočim v vodi. Čebele, ki mi sedajo na roke, mirno srkajo vodo in ne pikajo.

Na pripravljeno kozico postavljam sat za satom, začenši pri krajnem, dokler ne pridem do satu, na katerem sedi matica. Ta sat denem na kozico malo ločeno od drugih, da mi matica ne preleze na sosedni sat. Zaležene sate prestavim zdaj v medišče v enakem redu kot so bili prej v vališču. V vališču pustim sat z matico in še dva do tri sate z odprto zalego ter jih strnem. Ostali prostor v vališču napolnimo z dodelanimi sati ali menjaje dodelane sate z zažičenimi satnicami.

V sredini medišča strnem zaležene sate, ob kraju pa denem najprej ostale nezaležene iz plodišča, prazen prostor pa izpolnim z dodeljenimi sati, nikoli pa ne satnicami, ker bi se jih čebele le v prav dobri paši lotile. Tudi praznih trotovskih satov ne kaže devati v medišče, ker čebele vanje ne nosijo rade medu.

V medišču bo med zaleženimi sati gotovo tudi kaj trotovine; zato moramo v kakih osmih dneh v gorkih opoldanskih urah odpreti vratca medišča, da izleženi troti odlete. Če odpremo žrelo, se bodo vračali, a tudi čebele si hitro zapomnijo novi izhod.

Najbolje je, istočasno ko odpremo trotom izhod, tudi satje pregledati, če niso morda čebele potegnile matičnikov ali če nismo pri prestavljanju kak matičnik pregledali. Zdaj so tudi čebele po satju bolj razredčene in je pregled lažji.

To je naš običajni način prestavljanja in se v ugodnih razmerah dobro obnese.

Čebelarji, ki nimajo radi preveč opravila, pa se poslužujejo tudi preprostejšega razširjevanja čebelnega gnezda in sicer na ta način, da odpro medišče in nastavijo v njem prazno satje. Ob prav dobrih pašah se to še nekoliko obnese, a rojev navadno s tem ne preprečimo. Na ta način tudi nismo zabranili prevelikega zaleganja v času glavne paše kot pri pravem prestavljanju. Zato imajo čebelarji, ki satje v medišče samo nastavljajo, po končani glavni paši največkrat prazno medišče, v plodišču pa nabasano čebel, mnogo zalege in malo medu. Ko se še ta zalega izvali, je

čebel že kar preveč za suhi mesec julij in za del avgusta, ko ni pravega donosa in je ta množica obsojena tako rekoč na brezdelje. Za glavno jesensko pašo pa večji del čebel že odmrje, druge so pa ostarele in tako ravno ob ajdi zmanjka mladih in krepkih delavk.

S pravim prestavljanjem se natančno prepričamo o stanju družin. Dana nam je tudi prilika, da obnavljamo satje in odstranjujemo trotovino. Kajti tisto obglavljanje trotovske zalege — kot je tu pa tam še v navadi — le preveč spominja na krvave turške metode in je naravnost gnusno.

Zato se bomo le držali starih preizkušenih načinov prestavljanja.

Čebelarji, ki imajo kranjiče, bodo v maju lovili roje. Po nekaterih znakih tudi pri kranjičih lahko sklepamo na bližino rojenja. Da ni daleč ta čas, nam kaže zlasti to: Čebele so z delom na koncu panja in satja ne podaljšujejo več, ampak konce satov topo zaokrožijo ter satje v gručah obsedajo. Ako jih hočemo s kakim predmetom razmakniti, se niti ne zmenijo za nas. Na koncu so izdelale trotovsko satje. Ko je to zadelano, lahko pričakujemo, da bo panj kmalu rojil. Na pašo ne izletavajo več tako živahno in le redka še prinese obnožino. Zjutraj dobimo na bradi polno pokrovčkov trotje zalege. Trotje postajajo živahnejši in se v gručah izpreletavajo. Na dan rojenja jih opazimo večasih nenavadno zgodaj pred panjem. Kako roje lovimo, bo vedel vsak čebelar. Nerodno je, če nam roj zaide v kako duplo. Takega skrivača ne bomo spravili zlepa ven. Nekoč sem ga pregnal na ta način, da sem v dno dupline zvrtil večjo luknjo in skozi njo zbasal tleče cunje. Šele ko je ubežniku za petami gorelo, jo je pobrisal na plano, da sem ga lahko ogrebel. Če je duplina večja jih lahko znosimo ven s primerno zajemalko.

Prvci so navadno prav krotki, bolj sršenasti pa so drugci. Ukrotimo jih najlaže, če jih obrizgamo z vodo.

Za ogrebanje pripravimo lahek, malo širši panj, omelce ali daljša trdna peresa perutnine, povezana v sveženj, večjo zajemalko in daljšo lestvo.

Mnogi se poslužujejo prestrezala ali vrše, da jim ni treba plezati po drevju. To je potrebno zlasti pri večjem obratu ali pa, če istočasno lete prvci in drugci. Ako se roji z mlado in staro matico usedejo skupaj, nastane boj, ne boj, pravo mesarsko klanje. V takem primeru je najbolje, če

jih z dimom razženemo, ko se začeta usedati skupaj. Če se to le ne posreči, jih ogrebemo, stresemo na rjuho in skušamo dobiti matice, ki vsako posebej zapremo z matičnico, in denemo vsako v poseben panj na rjuho, da se zbero čebele okrog svojih matic. Prvčevo matico bomo lahko spoznali po temnejši barvi. Mlade matice so tudi živahnejše in ostanejo pri skupnem drugčevem roju.

Ako nastopi slabo vreme, da roji ne morejo na pašo, jim je treba pokladati. S seboj so vzeli hrane le za kak dan. Toda rojem z letošnjimi maticami prve tri dneve ne smemo dajati hrane, sicer nam pobegnejo o priliki iz panja.

Zdaj je tudi čas, da se odločimo, ako hočemo čebelariti na roje ali na med.

Začetnik bi seveda rad dosti rojev. Nevarnost pa je pri tem, da bo imel v jeseni same slabiče. Zato je tudi srednja pot najboljša.

Roje sprejemamo kvečjemu do kresa. Poznejši se zaradi prekinjene paše v juliju ne morejo tako razviti, da bi bili zmožni življenja.

Konec meseca junija se v večini krajev pretrga paša. Travniki so pokošeni, lipa, pravi kostanj in razno drugo gozdno drevje ter grmovje je odcvetelo.

Po dobrem donosu v mesecu maju in juniju je žival tudi medišča založila z medom. Zdaj je čas, da ga iztočimo. Pri tem moramo paziti, da je med goden. Na novo nanešen med v nezadelanih celicah še ni goden. Zato naj bo vsaj na polovici sata pokrit. Ko ga iztočimo in se čez nekoliko dni v posodi ustali, moramo gorenjo plast z žlico posneti, kajti ves voščeni drobir priplava sčasoma na površino, pa ga moramo temeljito posneti, da je ostali med popolnoma čist.

Posnetek pokrmimo rojem; zlasti poznim se bo taka pomoč prav prilegla.

Pogoji za medenje

Ur.

Pod tem naslovom je izšel v „Schweizerische Bztg.“ (10—1940) članek F. Kobla, profesorja na visoki šoli v Zürichu. Pisateljeva izvajanja se mi zde tako zanimiva, da ne bo odveč, če z njimi seznanim tudi bralce SČ. Prof. Kobel piše:

„Vsakemu čebelarju je znano, da kaka rastlina včasih dobro medi, včasih pa ostane popolnoma „suha“. Vzrokov za to različje ne more nihče zadostno pregledati. Vsak

čebelar je že sam opazoval, da so veter, suh zrak in vročina neugodni činitelji za izločevanje medečine (nektarja), medtem ko vreme brez vetra in vlažen, soparen zrak v splošnem ugodno vplivata na izločevanje. Toda mnogokrat pa cvetje le ne medi, čeprav so na videz vsi najugodnejši pogoji dani. Da moremo to kolikor toliko razumeti, ne smemo uvaževati samo trenutnih vremenskih razmer. Medečina (nektar) je sladek izloček žlezastih organov, ki jih najdemo večinoma v cvetih samih, redkokdaj pa na listih rastlin. Naravno je, da je to izločevanje vezano na pogoj, da je v staničevju, ki obdaja mednike (nektarije), določena množina sladkorja odveč. Za medenje cvetov tedaj ni odločilno zgolj vreme ob cvetenju, marveč predvsem predhodna doba, v kateri je rastlina ta sladkor tvorila, ali ga mobilizirala iz svojih rezerv. Šele ko je ta notranji pogoj izvršen, je mogoče, da zunanji vplivi sprožijo tvorbo medečine. Rastlinskemu fiziologu je dandanes komaj mogoče pregledati te zamotane zveze. Predvsem se lahko opira bolj na domneve in preudarke, kakor na dognane zakonitosti — zato pa si svoje stvari ni v svesti. Tako n. pr. lahko domnevamo, da ima velika poraba sladkorja zavoljo nagle rasti rastlinskega staničevja, morda plodnice in semenke osnove, za posledico pičlejše dovod sladkorja k mednikom. Tak ugoden činitelj rasti je enakomerna, razmeroma velika toplota. Nasprotno pa je neugodna za rast menjava velike toplote z nizko.

Morda ravno v tem lahko iščemo vzrok za dejstvo, da rastline bolje mede, če sledijo toplim dnevom hladne noči, ali če se namesto enakomerne velike toplote uveljavlja menjava vremena s hladnimi periodami.

Prav kakor ne moremo pregledati skupnega delovanja merodajnih vplivov pri izločevanju medečine, ravno tako nam ni mogoče povedati, kdaj in zakaj se pojavi ali izostane mana. Tudi pri tem je merodajno komplicirano skupno delovanje številnih činiteljev.

Obilica in pomanjkanje določenih medovitih rastlin, vreme med cvetenjem in tudi pred tem, ali pred dobo, ko se mana lahko začne pojavljati, vpliv splošnih ali krajevnih mrzlih in toplih vetrnih struj, megle, dežja, oblačnosti, toplote, sonca, „izpiranje“ mane in medečine po hudih nalivih, pospeševanje medenja po lahнем toplem dežju ob robih območja iste plohe, neenaka zmogljivost čebeljih družin med pašo —

vse to je na tako zamotan način v medsebojni zvezi, da je presoja medenja mogoča le s pomočjo tehtnice. Stanje vseh teh vplivov je včasih ugodno, še večkrat pa žal neugodno. Ker je medeni pridelek odvisen od slučajnega vremena med kratko dobo paše in ker pri tem odločujejo najrazličnejše rastline, so razumljive velike razlike v posameznih krajih in letih.

Cetudi ne moremo vseh posameznosti „pojasniti“ in zmajavamo z glavo, ker je bila v kaki občini prav dobra letina, v sosednji, kjer so iste razmere, pa bolj slaba, moramo vendarle domnevati, da so pri tem odločevale kake majhne, toda važne razlike. Te zasledovati pa je tudi zato težko, ker izvemo za razlike v donosu šele pozno po paši, ko primerjava razmer v kritični dobi ni več mogoča.

Menjavanje dobrih in slabih čebelarških letin je na podlagi teh premišljevanj lahko razumljivo. V skladu s pravili slučajnostnega računa pa je, da se morejo slabe letine tako nakopičiti, kakor so se v pretečeni časovni periodi.“

Kdor je pazljivo bral gornja izvajanja in nekoliko premišljeval o vremenu ob lanskem cvetu ajde, si bo sam lahko napravil sodbo, zakaj smo na ajdi tako slabo odrezali in od kod to, da so ponekod čebele na ajdi kolikor toliko dobile, ponekod pa prav nič. Stari čebelarji so rekali, da ajda takrat dobro medi, kadar čebelar lahko pod samo rjuho spi. Lani to ni bilo mogoče. — V glavnem je ajda do konca avgusta že odcvetela. Videti sicer ni bilo, ker so bile njive še vse rožnate, toda cvetje je bilo dejansko že staro in zaradi tega nezmožno medenja, čeprav so bili prvi dnevi kimovca še precej ugodni. Na pozni ajdi so čebele v septembru še precej dobile, ker je bilo cvetje še mlado, čeprav je bilo že več dni odprto. Zato so v posameznih majhnih okoliših (n. pr. v okolici Radohove vasi na Dolenjskem) čebele nabrale dovolj za zimo, nekoliko kilometrov naprej proti Novemu mestu pa že ne. Take razlike so bile tudi drugod, pa si jih čebelarji niso znali razlagati.

KOTIČEK ZA RADOVEDNEŽE

1. Imam A. Ž. panj, ki je tako razdeljen, da ima štiri oddelke za prašilčke. Ko sem jih lani pomladi naselil, so se družinice lepo razvijale. Mlade matice so pridno zalegale in je bila zalega že na dveh satih. Tri tedne pozneje sem rabil matico. Ko odprem prašilček, je nisem našel, pač pa nepokrite matičnike. To se mi je kasneje pripetilo pri petih prašilčkih, pri enem preje, pri drugih pozneje. Prašilčki so strogo ločeni. Kaj je temu vzrok? L. Z. v R.

Pravilno bi vam lahko odgovoril samo ljubi Bog, urednik pa ni čarovnik, da bi mogel take zagonetke razvozlati. Da se vam je to kar v petih prašilčkih pripetilo — to presega vse meje normalnega pojava. Če niste matic sami strli, vam jih je morda kdo pobral. To bi bila najpriprostejša razlaga. Morda pa so bile zanikrne in so jih čebele same odstranile, kar se pri slabo vzrejenih maticah rado pripeti. Včasih je tudi pomanjkanje hrane vzrok, da matice pobegnejo, zlasti v zelo slabih prašilčkih. O kaki bolezni matic v vašem primeru ne more biti govora. Več vam ne moremo povedati.

2. Koliko satnic bi dobil v zameno za kg voska. Isti vpraševalec.

Na kg gre normalno 14 satnic, na ročno stiskalnico izdelanih pa nekoliko manj (10 do 12).

3. Ali je lipov les dober za izdelovanje satnikov? F. F. v P. p. V.

Zelo dober, samo škoda ga je v ta namen. Saj so tudi smrekovi satniki izvrstni in cenejši. Pred davnimi leti sem jih imel iz borovčevega lesa; ni jih bilo konec, tako dobro se ta les obnese.

4. Imam starega hojevca, ki je v teku let na okusu mnogo izgubil. Ali bi ga „popravil“, če bi ga raztopil? L. J. v N.

To ne bi nič zaleglo, ker je med tako rekoč umrl. Med je živa snov. Če ga hočete oživeti, izberite nekoliko močnih panjev in ga jim raztopljenega pokladajte v velikih porcijah, noč za nočjo, toliko časa, da bodo sati v medišču vsaj do polovice pobeljeni (pokriti). Nato ga iztočite, in videli boste, da bo zopet izvrstnega okusa. Nekoliko kilogramov ga bo pri tem šlo v izgubo, pa nič ne de, saj bodo pitani panji zato tem bolj močni. Druge pomoči ni. V pomirjenje vam še povem, da vam ta nasvet dajem na podlagi lastne izkušnje.

5. L. J. v K. Res je, divje češnje boljje mede kakor cepljene, toda zaradi tega jih nihče ne bo zasajal. Saj imamo od cepljenk

dvojno korist: ko cveto jih čebele berejo, ko zore pa človek. Sadite bolj zgodnje in pozne, da ne bodo cvetele vse hkrati. S tem pašo za več dni podaljšamo, kar je zelo važno, ker je ob češnjem cvetu rad dež. Če zgodnjih čebel ne morejo brati, se bodo pa na poznih sladkale.

Odgovor na dopis iz Leveča pri Slovenski Bistrici

(Glej SČ 3. stran platnic 1. št. 1941!)

Dopis g. Černejška smo poslali Veter. bakteriološkemu zavodu v Ljubljani s prošnjo, da naj skuša s poizkusi dognati, kako vpliva paprika na nasemo apis.

Od omenjenega zavoda smo prejeli dne 16. decembra l. l. odgovor, ki ga priobčujemo v izveščku.

Zavod pravi, da bi ga poizkusi gotovo zanimali, nima pa možnosti, da bi jih izvršil v zavodu. Zato naj poizkuse napravijo inteligentni čebelarji sami. Poizkusijo naj hraniti nekaj enako močnih panjev z navadnim sladkorjem, nekaj pa s papriciranim. Spomladi bi bilo potem po zbranih podatkih o prezimitvi in moči enih in drugih

panjev mogoče presoditi o pozitivnem ali negativnem uspehu.

Poskusi g. Č. ne odговarjajo dejanskemu stanju stvari in so zato slab dokaz za uničevanje naseme v čebelnem organizmu. Ni pa izključeno, da je paprika v sladkorju čebelam koristna, saj vsebuje v veliki meri vitamin C, ki ga pozimi primanjkuje vsem živalim in tudi hrani. Verjetno je, da paprika krepi odpornost čebel in jim potem nasema bolezen ne more tako lahko doživeti pri oslabilnem organizmu.

Uredništvo ne more na podlagi tega odgovora ničesar drugega storiti, kakor prositi čebelarje, da mu sporoče, ali se bo letos pojavila nasemavost tudi pri panjih, ki so jih lani jeseni nakrmili s papriciranim sladkorjem.

Še bolj viden pa bi bil učinek paprike, če bi čebelarji, pri katerih bi se ugotovila nasemavost, obolele panje krmili s papriciranim sladkorjem in opazovali učinek. Če je kaj resnice na domnevi g. Č., morajo vsi oboleli panji ozdraviti. Vabimo pa zlasti g. Č., naj te poizkuse napravi.

Ta primer nam zopet jasno kaže, kako zelo potrebujemo pri nas zavoda za proučevanje vsega, kar je s čebelarstvom v zvezi. Mi, praktični čebelarji, sličnih poizkusov ne moremo napravljati, ker nam manjka tozadevna izobrazba in — denar.

DRUŠTVENE VESTI

Vsem čebelarskim podružnicam!

Slovensko čebelarsko društvo v Ljubljani, obvešča vse svoje podružnice, da posluje nemoteno dalje. Prav tako **Društvena čebelarna**. Člani, oglašajte se pridno! Društveno glasilo „Slovenski Čebelar“ bo izhajalo redno, začasno zaradi nastalih razmer v skrčenem obsegu. Z izidom 5. številke smo morali počakati, da so se uredile pošne razmere. Člani podružnic Ljubljanske pokrajine bodo list prejeli redno kot doslej. Kako bo s pošiljanjem lista članom, ki bivajo izven tega ozemlja, sedaj še ne vemo. Denar lahko nakazujete po poštni položnici, ker deluje Poštna hranilnica v Ljubljani v redu. Čebelarji! Strnimo svoje vrste in oklepajmo se trdno svojega društva! Funkcionarji podružnic! Škušajte pridobiti za člane vse čebelarje svojega okoliša!

Odbor.

Obvestilo

Tečaja za bolezenske strokovnjake, določenega za 9., 10. in 11. junij, ne bo. Čakati moramo na boljše razmere.

Bisernik

Čebelarsko društvo ga nima več na prodaj!

Sladkorna moka

V Društveni Čebelarni dobe čebelarji, ki se pečajo z vzrejo matic, sladkorno moko za izdelovanje testa za krmljenje čebel. Kg stane 20 Din.

Poravnajte članarino pravočasno!

Podružnica v Selnici ob Dravi je imela občni zbor dne 12. januarja t. l.

Predsednik g. Požavko Stefan je poročal iz življenja naše ljubljene čebele. Zima 1939-40 je bila kruta, prav nič ni prizanesla našim družinam. Vse, kar je bilo slabo, nesposobno življenja, je padlo čez zimo, in kjer čebelar ni izvršil vseh potrebnih opravil, zlasti kjer ni odvezel gozdnega medu in dodal ajdovega ali sladkorja, je smrt opravila svoje delo.

Lansko vreme je bilo deževno in hladno. Tako slabega čebelarskega leta ne pomnimo v naši Selnici. Kdor je hotel obdržati čebele pri življenju, je moral seči globoko v žep, saj je bilo treba že v maju krmiti. Vse paše med letom so odpovedale, tudi zadnji up — ajda — je „splaval po vodi“. Panji so bili v jeseni po veliki večini brez zadostne zimske zaloge. Dodati smo jim morali sladkorja. Podružnica ga je v jeseni razdelila 1400 kg. Zaradi prepozne dobave sladkorja je bilo veliko nevolje, saj ga je podružnica prejela šele prve dni meseca novembra. Sreča je bila, da je bilo novembra toliko toplo vreme, da smo čebele lahko docela nakrmili. Zanimivo je, da so čebele pri pokladanju začele staviti satovje; dodani sladkor so lepo pokrile, in matice so pridno zalegale. Sladkor, ki smo ga v jeseni pokrtili, seveda ne bo zadostoval do prve izdatnejše spomladanske paše. Treba ga bo še spomladi dodati. Čebelarji košarji, katerim je v jeseni primanjkovalo gotovine za nabavo sladkorja, ali ki niso hoteli toliko žrtvovati, da bi nabavili vsaj nekaj sladkorja, so že sedaj ob več kot polovico panjev. Saj so najboljši panji imeli le po kake 3 kg lastne zaloge. Za spomladansko pitanje naj članstvo pravočasno naroči sladkor.

Čebelarji so v preteklem letu pokazali živo zanimanje za opazovalno postajo, katero vodi predsednik Požavko. Želeti bi bilo, da bi se rezultati zabeležb opazovalne postaje razobesili na kakem mestu, tako da bi bili vsak čas na razpolago čebelarjem.

Nameni, ki smo jih imeli s podružničnim čebelnjakom, se niso uresničili. Panjem smo morali pomagati, težke so bile preizkušnje, toda ob priliki nam bodo čebele vse povrnilo. V načrtu je, da vsakoletni donos od teh panjev porabimo za nabavo čebelarskega orodja. V čebelnjaku je sedaj 10 A. Ž. panjev, večinoma čiste sivke od matic z naše prailne postaje.

Naša plemenilna postaja na Pohorju. Pretečeno leto je bilo tudi za našo postajo težka preizkušnja. Vse leto neugodno vreme, do postaje pa je štiri ure hoda. Plemenilniki so v varni kotanji, kjer ni daleč naokrog nobenih čebel. Proti severu, kjer so najbližnji čebelarji, zapira čebelam let širok greben vrha, a na južni strani jih vabi planinska livada, tako posuta s planinskimi cvetjem, da je ob lepih sončnih dneh tam obilna paša. Ker leži postaja 1100 m visoko, ne prihajajo dolinske čebele čez obširne gozdove gor na pašo. Po ogledu naše plemenilne postaje po čebelarskem referentu g. Jožetu Okornu, smo veseli njegove izjave, da izbrano mesto ustreza namenu. Ob tej priliki se zahvaljujemo ruški čebelarski podružnici za vneto sodelovanje pri plemenilni postaji, da s skupnimi naporemi damo mesta samo naši sivki na Pohorju. Prav tako lepa hvala graščinski upravi Fale,

ki nam je ljubeznivo prepustila prostor za postajo. Hvaležni smo upravi, da nas tudi ona podpira v stremljenju za napredek našega čebelarstva.

Zaradi slabega vremena in slabe paše je bilo opazovanje družin z maticami l. 1939., ki so bile oprasene na plemenilni postaji, težavno, kljub temu, da smo razvoj dobro zasledovali. Vendar smo ugotovili, da je bilo dve tretjini družin precej živalnih in da so dobre medarice. Razen ene družine, ki je bila zelo srdita, so bile vse ostale pohlevne pri mirnem opravljanju. S skrbnim odbiranjem bomo v bodoče dobili rod dobrih medaric in rod dobrih matic za rojenje.

Zaradi izrednih vremenskih razmer se je oprasilo od 6. junija do 15. avgusta le 27 matic od 48, kolikor jih je bilo prinešenih na plemenišče. Uspeh torej 56,2%, neuspeh pa 43,8%. Oprasena matica stane podružnico približno 44 din.

Brez podpore „Zveze v Mariboru“ in osrednjega društva, ki sta prispevali po 500 din, bi z lastnimi sredstvi ne mogli na postaji uspešno delovati. Za bodoče bi pa bilo umestno, da poiščemo primerno mesto za postajo na Kobanskem pogorju, zlasti vrh Slemenca. V ta namen bi bilo treba pregledati obširni planinski okoliš. Tam so po dosedanjih ugotovitvah čebele skoraj popolnoma čistokrvne, o čemer smo se že marsikje prepričali. Dostop do plemenilne postaje bi bil mnogo ugodnejši in bi bili zaradi tega stroški za postajo nižji.

Matice smo porazdelili na sledeče kraje: Selnica 15, Ruše 6, Maribor 4, Polzela 2, Ormož 2.

Tajniško poročilo. Med letom je bila seja celokupnega članstva združena s predavanjem in praktičnim delom pri čebelnjaku Peca. Predsednik Požavko Stefan se je udeležil spomladanskega tečaja za bolezenske izvedence, Lešnik Avgust pa se je udeležil tečaja za vzrejo matic.

Številni čebelarji so med letom hodili po nasvete k predsedniku Požavku, ki je pomagal vsem. S številnimi pregledi smo dognali, da imajo planinski čebelarji s Kobanskega zelo čiste čebele sive pasme. Za naš okoliš je velika škoda, da je letošnja zima pobrala mnogo čebelnih družin.

Blagajniško poročilo. Plemenilna postaja: dohodek 1.665 din, strošek 1.147 din; društveni čebelnjak: dohodek 1.080 din, strošek 1.803 din; podružnična uprava: dohodek 120 din, strošek 370 din.

Društvena uprava za leto 1941. Požavko Stefan, predsednik; Lavrenčič Franjo, podpredsednik; Lešnik Avgust, tajnik; Volmeier Olga, blagajnik; odborniki pa Španer Karl, Žvokl Albin, Dežnik Janko in Brglez Karl.

Ob 10 letnici. Deset let je preteklo, odkar deluje naša podružnica. Ob tej priliki se spominjamo dela, ki sta ga izvršila v dobro nas vseh člana Bukovec Anton in Požavko Stefan s tem, da sta postavila trdne temelje našemu delovanju. Ob ustanovitvi podružnice Selnica-Ruše 11. januarja 1931 smo prejeli iz Ruš vsoto 120 din, dočim smo ob ponovni ustanovitvi podružnice Ruše dali isti orodja v vrednosti 1200 din. Naša podružnica je nakupila dosedaj inventarja v vrednosti 14.975,25 din.

Ker ni bilo paža za okenci...

Kmalu po novem letu sem srečal znanca čebelarja in sva mimogrede nekoliko pokramljala o čebelah, zlasti kako prezimujejo. Povedal mi je, da ima popolnoma suhe panje, nasprotno pa od bratovih kar teče. Moj znanec je zapažil panje tudi zadaj, brat pa je imel slamnice samo nad rešetkami.

Premišljeval sem, kako je vendar mogoče, da pri čebelarjenju še vedno delamo „cesarske“ napake, ko vendar neprestano opozarjamo, kaj čebelar godi in kaj jim škoduje. Že Bog ve kolikokrat smo v SČ pisali o pravilnem paženju čebel, oziroma o škodljivosti preobilnega paža in preslabegega, pa vse skupaj nič ne zaleže.

Zapomnimo si vendar, da ne smemo čebel pažiti leto za letom enako. Pridejo zime, ko panji izvrstno prezimijo brez slamnic za vratci. Mraza ni nobenega, čemu jim bo tedaj topla odeja? V tem primeru postane močnejšim družinam v plodišču pretoplo in matice začnejo zalegati. Čebele silijo iz panjev, se ne vrnejo, in družine močno oslabe. Namesto dobrih plemenjakov imamo potem konec aprila slabiče, ki so tudi medu porabili čez mero.

Ravno tako ni dobro, če so panji ob hudem mrazu zadaj brez paža. Skozi mrežo v okencih uhaja toplota iz plodišča v mrzlo medišče, pa je moča neizogibna. Čebele se obupno upirajo strupenemu mrazu, ki sili v panj. Da morejo proizvajati toploto, porabijo čez mero hrane, se prezgodaj izrabijo in pomrjejo. V panjih, ki so se pozimi morali boriti s hudim mrazom, je spomladi čez mero mrtvic, vlaga in plesnivi sati, zaloge živeža pa so skopnele kakor sneg v sušcu. Kadar je zunaj panjev 15°C mraza ali še več, pritisni uho na panj, pa boš slišal, da čebele cvilijo — mraz jih zdeluje, čeprav smo panje dobro zapažili nad rešetkami in zadaj za okenci. Kadar pa ni slamnic zadaj za vratci, morajo čebele ogrevati dvojni prostor, plodišče in medišče. To presega njih moči in morajo se pokazati zgoraj omenjene škodljive posledice nepravilnega paža.

Torej: dober paž ob hudem mrazu, stran s slamnicami za vratci v milih zimah. Po potrebi paž lahko spreminjamo tudi sredi zime; čebelar to prav nič ne škoduje.

Letošnja pomlad je bila za naše čebele zelo slaba. Po lanskim katastrofi smo

se nadejali, da bo kdaj konec slabega vremena in da bo pomlad lepa in ugodna. To nado smo gojili zlasti zaradi tega, ker so bile zaloge v panjih pičle, pri marsikomu celo nezadostne in ker so bili panji večinoma slabi. Pa smo se pošteno urezali, kajti slabše pomladi si ne moremo misliti. Mraz, sneg, burja, dež dan na dan, tako da so čebele le redkokdaj mogle izletavati in še takrat jih je mnogo ostalo zunaj. Konec aprila so bili panji slabši kakor včasih po prvem trebljenju. Zalege zelo malo, hrane skoraj nič, paše nobene, pa smo morali začeti s pokladanjem na debelo, sicer bi ne ohranili pri življenju niti enega panja. Maj se že bliža koncu, pa je redke panj, ki bi bil goden za prestavljanje...

Le kaj smo se Bogu zamerili, da nas že nad deset let tako neusmiljeno tepe? Seveda, ves svet je narobe, pa morajo biti še naše čebele. Pa nikar ne obupavajmo, bo že prišel čas, ko bo v naših čebelnjakih zopet samo veselje.

Ali je dren medovit? V splošnem velja dren za rastlino, ki je pomembna za čebeljo pašo. So pa tudi čebelarji, ki trdijo, da na drenu še nikoli niso videli čebele in da jim mora zelo slaba presti, če iščejo hrano na tem drevju.

Zelo hvaležni bi bili čebelarjem, ki so dren za časa cvetja opazovali in vedo kaj natančnejšega povedati o medenju te rastline. Naj se oglase v SČ, da si bomo na jasnem, ali naj dren čebelarjem priporočamo za sajenje ali ne.

Zagonetne številke naših opazovalnih postaj. Gre se za porabo živeža čez zimo od 1. oktobra do 31. marca. Postaja Studenci izkazuje za ta čas 1250 kg porabe, Blejska Dobrava 915 kg, Tacen, Mekinje, Sv. Lovrenc, Cezanjevci pa okoli 850 kg. Tem visokim številkam stoje nasproti ne navadno nizke številke sledečih postaj: Sv. Duh 390 kg, Brežice 390 kg, Cerknica 445 kg, Sp. Ložnica 460 kg, Kozje 480 kg. Vse te številke sem pobral iz razpredelnice na str. 22 letošnje 1. štev. SČ.

Zavoljo izredno velike porabe opazovanege panja na postaji Studenci (pri Mariboru) se čudi tudi glavni poročevalec, g. J. Mayer, ki pravi: „Kaj je vzrok... poročila žal ne povedo.“

Ta postaja je sploh zelo zanimiva. Iz razpredelnice na str. 6 lanskega SČ je razvidno, da prvakuje glede porabe v omenje-

nih mesecih tudi v povprečku (8'63 kg) za zadnjih pet zim (1933—1938). Takoj za njo pride postaja Cezanjevci (8'28 kg), nato Novo mesto (7'54 kg) in Tacen (7'35 kg).

Najmanjši petletni povpreček porabe v dobi od 1. oktobra do 31. marca izkazuje: Brežice 3'59 kg, Cerknica in Križe pri Trzihu 4'45 kg, Sp. Ložnica 4'71 kg.

Če primerjamo najnižje številke z najvišjimi, vidimo, da znaša razlika skoraj 100%. To je veliko, skoraj neverjetno, toda tehcnice ne lažejo (če so v redu). Zato moramo izkazanim številkam verovati, čeprav se nam to upira. Kje naj tedaj iščemo vzroke za razlike? Morda imajo opazovani panji na postajah z nenavadno majhno porabo v marcu že toliko paše, da sproti zavnajo večji del dejanske porabe živeža, kar pa tehcnica ne pokaže. Za marec utegne biti to res, vsaj pri nekaterih postajah, za večino opazovalnic pa to ne velja, ker izkazujejo nenavadno majhno oziroma veliko porabo že od oktobra dalje in vse naslednje mesece, ko čebele sploh ne lete. Le pogledjte razpredelnico na str. 22 zadnjega Čebelarja!

V Ljubljani puščamo panjem po 12 kg čiste teže (s satjem in čebelami vred 18 kg). To navadno zadošča do srede maja meseca, če je spomlad količkaj ugodna. Kako veliko zalogo mora jeseni imeti panj v Studencih, če porabi (glasom tabele v petletnih povprečkih) povprečno po 8'63 kg že do konca marca? Saj je splošno znano, da je poraba v aprilu izredno velika.

„Kaj ga je neki uščipnilo, da brska po neizpodbitnih številkah naših opazovalnic“, utegne reči prijatelj Julče, ki vodi opazovalnice. Kaj, kaj — radovednost in nič drugega! V razpredelnici na omenjeni strani letošnje 1. štev. izkazuje n. pr. opazovalnica Sv. Duh za zimske mesece po vrsti sledečo porabo v dekagramih: 45, 60, 50, 60, 65, v istih mesecih pa n. pr. postaja Tacen kar 185, 75, 110, 115, 145, nekatere opazovalnice pa še več. Čudno bi bilo, če bi se temu ne čudil in ne bi bil radoveden.

Pa prosim brez zamere! Prav nič ne dvomim o resničnosti števil. Meni se gre samo za pojasnila, ki bi morda imela vrednost tudi za vse čebelarje. Saj si vsi želimo, da bi čebele prezimili kar najbolj dobro in z najmanjšimi stroški. Zato naj se temu vprašanju v bodoče posveti vsa pozornost, morda se nam sčasoma vendarle posreči dognati, kaj je vzrok večji porabi oziroma kaj moramo storiti, da panji malo porabijo.

Od Svete Trojice v Slov. goricah. Minula katastrofalna letina je hudo prizadela tudi tukajšnje čebelarstvo, ki itak nobeno leto ni bog ve kako dobičkonosno; zimsko zalogo pa so si čebele tudi ob slabih letih, ko ni bilo kaj točiti, vedno prinesle, izvzemši slabiče, ki pa jih čebelarji v jeseni pridružimo močnejšim panjem.

Preteklo leto pa niso nabrali zimske zaloge niti najmočnejši panji; pa saj ni bilo mogoče, ker je vedno deževalo in ajda tudi mediti ni mogla, čebele pa ne na pašo. Ni bilo druge pomoči, kot naročiti denaturiran sladkor in z njim dopolniti zimsko zalogo. Seveda to marsikomu ni šlo v glavo, ker tega dela ni bil vajen in tudi denarnica je protestirala, toda ljubezen do čebel je premagala vse ovire. Škoda, da smo sladkor tako pozno dobili, zato so le nekateri dopitali pred snegom, drugi pa so krmljenje preložili na spomlad, samo bati se je, da ga čebele ne bodo čakale. Ker je čez nekaj dni po pitanju bilo toliko lepo vreme, da so se čebele lahko otrebile in panji posušili, upamo, da bodo dobro prezimile.

Zanimivo je, da so si sladkor oskrbeli samo organizirani čebelarji, neorganizirani — in teh je mnogo — pa ga niso in so rajši čebele združevali, da so potem zazimili vsaj nekaj panjev z zadostno zimsko zalogo. Nekateri pa so jih prepustili nemili usodi... Koliko več panjev čebel bi lahko ohranili čez zimo, ko bi bili vsi čebelarji organizirani v čebelarskih podružnicah in bi naročili breztrošarinski sladkor. Upajmo, da bodo uvideli, kako koristno je biti član podružnice in bodo pristopili v čebelarsko organizacijo. Spoznali bodo, da članarina ni velika v primeri s koristmi, ki jih nudi čebelarsko društvo.

Prihodnjo letino pa daj Bog dobro, da bomo pozabili na prestale bridkosti ob vrtenju točila in polnih posodah medu.

Kranjc Franc,

Sovjak, Sv. Bolfenk v Slov. goricah.

Politična zagrizenost. Med veliko francosko revolucijo je leta 1792. neki pariški časopis objavil tole vest: Pariz, 25. okt. Republikanci so že davno zavrgli kraljevski grb z lilijami. Zato je bilo te dni predlagano, da naj se kraljevske lilije na grbu nadomestijo s simbolom francoskega naroda, s čebelami. Toda vneti republikanci so predlog odklonili z utemeljitvijo, da imajo čebele baje tudi kraljico. Matci pravijo namreč francozi „reine“ (kraljica).

(Včelařské rozhledy 12/35). D. L.

Iz sive davnine. Leta 1002. je nemški cesar Henrik II. podaril brižinskemu škofu Gotesschalchu obširna zemljišča pri Škofji Loki (med vodami Libniza, Sabum in Zoura, t. j. Lipnico, Savo in Soro). Tozadevna listina našteva podrobno: zemljišča „cum aedificis, mancipiis, agris pratis silvis pasuis aquis aquarumque decursibus moleninis piscationibus exitibus et redditibus zidalvedon foresto decimis vineis... Torej tudi zidalvedon (pozneje običajno Zeidelweide imenovana) ali pasišča za čebele na Gorenjskem omenja ta stari vir. Bržkone gre tu za vresišča (pomladansko vresje) na pobočjih gora, ki so jih vzdrževali nalašč za čebele.

(Archiv F. Bkde 8/58). D. L.

Časi se spreminjajo. V čeških čebelarstvih listih smo pred leti večkrat naleteli na zahteve po omejitvi števila čebelarjev (numerus clausus) in čebelarstva sploh. Tako je leta 1938. pisal nekdo: „L. 1925. smo imeli 485.000 panjev, l. 1935. že 727.000, povprečno torej 20.000 panjev ali 10 vagonov medu letnega prirastka. Med gre vedno teže v denar in po vedno nižji ceni. Kam z medom v nekoliko letih? Čebelarji, ne hvalite mikavnosti in koristite čebelarstva, ne propagirajte zvišanja števila panjev. Narobe, ne prodajte niti enega roja onim, ki bi hoteli začeti čebelariti, odsvetujte čebelarstvo vsakemu, ne prodajte niti enega panja!“

Že leto dni pozneje pa beremo v istem časopisu in to celo v uvodniku: „Povpraševanje po medu je silno naraslo. Razmere zahtevajo, da zvišamo produkcijo medu, to smo dolžni narodu, otrokom! Napnite vse sile, da se produkcija zviša!“

Naglo je šlo, kaj ne!

D. L.

Naši čebelarji — vodniki. Dr. E. Alfonsus, čebelarski znanstvenik v Ameriki, sin znanega nekdanjega urednika dunajskega „Bienenvatra“, piše v poročilu o ameriških čebelarskih kapacitetah v navedenem listu (št. 9/1936) o našem rojaku Fr. Jagru tole:

Jager je čebelarski učitelj v duhovniški obleki, rojen Ljubljčan (Vrhnčan — op. poroč.). Bil je prvi profesor čebelarstva v Ameriki; primerjamo ga lahko že Janši, ki je bil tudi Kranjec in najbrž prvi javno nameščen učitelj čebelarstva. Jager je sedaj v pokoju, a še vedno agilen pri delu za napredek čebelarstva. Skupno z Howardom je l. 1915. uspešno umetno oprášil matice z injekcijsko brizgalko.

Kratko, pa dobro povedano. D. L.

Pleskanje panjev. Neki večji nemški čebelar je imel svoje panje pleskane izmenoma rumeno, modro in belo, ker je slišal, da čebele te barve najlaže in najbolje razlikujejo. Dolga leta je nato opazoval, da so čebele v belo pleskanih panjih zaostajale v moči in donosu za drugimi. Pred nekoliko leti pa ga je na to dejstvo še posebno nazorno opozoril izreden primer. Za prevoz v pomladansko pašo je izbral 45 svojih najboljših panjev. In glej! Vsi šibkejši panji, ki so ostali doma, so bili brez izjeme belo pleskani.

(Po Schweiz. Bztg 1/38.) D. L.

Nedolžna čebelarska... V časopisu „Der deutsche Imker“ 2/1937. pripoveduje neki čebelar: Imam čebelnjak v parku starega gradu, ki ga zaradi mnogih zanimivosti obiskujejo tujci od blizu in daleč. Tako je lepega dne napravila semkaj izlet šola iz bližnjega mesta. Da otroci ne bi delali škode po nasadih, sem jih opozoril, naj ostajajo lepo na stezah, ne delajo škode in ne skačejo po tratah, češ da bomo pozneje ogledali tudi čebelnjak in tam videli, kdo je bil priden. Čebele si privoščijo namreč onega, ki ne uboga, dočim pridnemu ne storijo nič žalega.

Po ogledu zanimivosti smo prišli k čebelam. Zbranim učiteljem in učencem sem spregovoril nekaj besed o koristi čebel. Vsi tiho poslušajo. Kar čujem krike: čebela... pičila! Beg na vse strani in že tudi vidim, da nekdo mlati z rokami okrog sebe in se brani nečesa nevidnega. Bil je — gospod nadučitelj... D. L.

Vodja društvene čebelarne: Adolf Arko, Ljubljana, Streliška ul. 20. — **Vodja zavarovanja proti kužnim boleznim:** Anton Stefancioza, Donačka gora, p. Rogatec. — **Vodja plemenilne postaje v Kamniški Bistrici:** Janko Malešič, Mekinje pri Kamniku. — **Vodja čebelarskih opazovalnic:** Julij Mayer, Dob pri Domžalah. — **Urednik Slov. Čeb.:** Avguštin Bukovec, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje h. št. 14.

Slovenski čebelar izhaja mesečno. Ureja in za uredništvo odgovarja Avgust Bukovec. Izdaja in zalaga: Slovensko čebelarsko društvo v Ljubljani. Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo Slovenskega čebelarja v Ljubljani, Gruberjevo nabrežje 14. Uprava in društvena pisarna: Ljubljana, Tyrševa cesta 21, telefon 35-45, številka ček. računa 11.066.

Clanarina (naročnina) znaša letno 40 din, za inozemstvo pa 50 din.

Tiska J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna, litografija in kartonaža d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.

Podružnica v Šmarju pri Jelšah je imela svoj redni letni občni zbor dne 2. februarja. Predsednik Tačko je pozdravil navzočne in se spominal smrti g. Mihaela Drobneta, dolgoletnega in zvestega čebelarja, ki je 20 let predsedoval naši podružnici. Priporočal ga je za vzgled vsem čebelarjem, da bi vsi ljubili čebele, pa ne samo to, ampak tudi čebelarsko društvo, kakor je ljubil rajni. Slava mu! Njegovi družini pa naše iskreno sozlagje.

Poročila predsednika, tajnika, blagajnika in preglednika računov so bila odobrena in izrečena razrešnica vsemu odboru.

Pri volitvah je bil izvoljen večinoma ves stari odbor. Predavanje bo letos meseca maja pri čebelnjaku g. Čakša v Gaju.

Pri slučajnostih je priporočal predsednik sajenje medovitih in gospodarsko koristnih rastlin, posebno pa črno ajdo.

S čebelarskim pozdravom!

Tačko Rudolf, predsednik.

Podružnica v št. Ilju pod Turjakom je imela svoj redni letni občni zbor dne 6. januarja t. l. ob udeležbi 25 članov.

Predsednik Jakob Verboten je pozdravil vse navzočne člane ter se jim za udeležbo zahvalil. Tajnik Rozman Edvin je prečital zapisnik lanskega občnega zbora in došle dopise. Blagajnik Suhigoy Franc je podal blagajniško poročilo. Blagajna izkazuje 865 din prebitka.

Pri slučajnostih je bilo sklenjeno, da bo podružnica tudi letos priredila enodnevno predavanje in sicer meseca junija v št. Ilju v ljudski šoli. Za predavatelja se bo naprosil g. Peter Močnik.

Med drugim je bilo soglasno sklenjeno, da se tukajšnja podružnica preimenuje in se odslej imenuje Podružnica SCD Mislinja in ne več št. Ilj pod Turjakom. Omenjeni sklep naj blagovoljno vzeti na znanje SCD v Ljubljani in Zveza v Mariboru.

Na predlog tovariša Korena je bil izvoljen stari odbor.

Iz Skoplja. Skopje, to starodavno mesto, leži v dolini na obeh straneh reke Vardar, naslonjena na jugu na hrib Vodno. V samem Skoplju in njegovi okolici najdemo precej malih čebelarstev. Tu se večinoma čebelarji v posamezno stoječih panjih razni sistemov. Moje čebelno bogastvo obstoji iz dveh A. Z. panjev, ki mi jih je odstopil oče, čebelar v Novem mestu. Čebele so čistega rodu, pridne in zelo krotke kranjice. Panji stoje na pokriti terasi tretjega nadstropja, od koder odletavajo čebele v bližnji veliki vardarski park in okolico. Kaže, da jih velika višina čebelnjaka ne moti preveč, vendar pa sem in tja katera zaide na spodnjo teraso.

Tu se prične pomladanska paša zelo zgodaj na mandljah in marelicah, nato češnjah, slivah in drugem sadnem drevju, ki ga je tu v obilju, in tudi vrhah. Tako so panji tu zgodaj mečni in že v aprilu sposobni za prestavljanje. Nato pride na vrsto lpa, akacija in tamariska, ki pa jo čebele ne obiskujejo preveč rade. Lipo in akacijo čebele posebno dobro izkoristijo, ker so vremenske prilike takrat navadno vedno po-

voljne; posebno akacije je tu mnogo. Više na obronkih Vodna je kostanj, ki čisto vodnjamskim čebelarjem zagreni med. Spomladanska paša je tu dolgotrajna in nikdar povsem ne odpove, kar je važno, ker je naša glavna paša. Zato pa čisto odpove poletna, in čebele komaj naneso za sproti. Tu prične namreč julija meseca suša, ki traja tja do oktobra. Kakšna bo paša, zavisí od nje in ali jo bo kdaj pa kdaj prekinil kak skromen dežek ali kaka ploha, ali pa bo že v začetku meseca avgusta porumenela trava ter bodo cvetle sem in tja le one cvetlice, ki prenašajo sušo. Zato morajo čebelarji čisto jeseni krmiti čebele, če so jim spomladi pohrali preveč medu. Leta 1955. se spominjam, da so mi čebele v začetku poletja napolnile medišče z mano, ki so jo nabrale od ušic na vrhah.

Lani smo imeli tu zelo prijetno paletje, a našo zloglasno tropsko vročino smo zaman pričakovali, sem in tja nam je kaka ploha ohladila ozračje. Selo september je bil vroč in suh ter je šele tedaj zgorela trava. Zato smo pa imeli izredno dobro medeno letino, saj so moglo čebele izkoristiti mnoge poletne cvetice, ki jim je dež podaljšal življenje, tako da je paša po malem trajala tja do srede oktobra. Ako ni izredno leto, je tu boljše počakati s točenjem do jeseni, da ni potem treba dodajati medu. V tej dobri letini sem iztočila skoro po 50 kg na panj in jim še pustila obilno zalogo. Med je zlatorumene barve, izredno močnega vonja, zelo gost, zelo prijetnega okusa in spominja nekako na dalmatinski med, posebno kar se tiče vonja.

Že v začetku mojega škopskega čebelarstva sem opazila nekaj posebnega. Tu namreč čebele posijo izredno mnogo zadelavine. Pri našajo jo celo leto, od rane spomladi do kasne jeseni. Nabirajo jo po sadnem in drugem drevju, posebno pa po topolih. Smola je zelenkasto rjave barve, razmazana v tanko plast, na helem papirju pa zelenkasto rumene barve in prijetnega duha. Po duhu sodeč nabirajo moje čebele največ smole na dišečem topolu (*Populus balsamifera*) in širokolistnem topolu (*Populus canadensis*), ki jih je v vardarskem parku mnogo. Zalepijo pa z njo vse. Mrežica na okencih je popolnoma zadelana s smolo in ni sploh ni potrebno jeseni pokriti jo z lepenko. Pa ne samo mreža na oknu v plodišču, marveč tudi v medišču. Vsak sat v plodišču in v medišču je prilepljen spodaj in zgoraj. Ako zaprem z deščico gornje ali spodnje žrelo, ga čebele kmalu prilepijo. Pokrovke iz pločevine na matični rešetki, ki so se na Dolenjskem izkazale tako praktične, saj zapreš z njimi matično rešetko kadar koli hočeš, se tu slabo obnesejo. Ko sem jeseni z njimi zaprla rešetko, sem imela spomladi mnogo dela, preden sem jih izvlekla, tako zasmoljene so bile. Ni mi ostalo drugega kot dvigniti vso rešetko in pri peči omehčati smolo ter nato izvleči pokrovko. Zato sedaj v jeseni rešetko samo pokrijem z vrha z lepenko.

Zime so tu blage. Sneg se nikdar preveč dolgo ne drži ter je med zimo dovolj lepih dni za trebitev čebel, tako da so tudi lanske zimo, ki je bila ena najhujših, zelo dobro prezimile.

Prof. Zora Karaman-Vales.

Darujte za čebelarske filme!

ČEBELARJI!



*Kdo Vam najbolje postreže
s čebelarскими potrebščinami!*

Društvena čebelarna

v Ljubljani

Tyrševa cesta 21

Ček. račun 15.645 - Telef. 35-45

ki je domače podjetje in last
Slov. čebelarskega društva.

**Največja zaloga čebelarskih
potrebščin v Ljublj. pokrajini.**

Kupuje

vosek in med po najvišjih
dnevni cenah.

Prodaja

vse čebelarske potrebščine,
najboljše kakovosti, po niz-
kih in solidnih cenah.

**Svojim članom in podruž-
nicam daje primerne po-
puste. - Zahtevajte cenik!**

**Čebelarji, podpirajte z na-
ročili lastno podjetje!**
